

RÜZGARGÜLÜ – WINDROSE

Deutsch - Turkisches Liederbuch, Almanca - Türkçe Şarkılar
(Irmgard Merkt, Sabri Uysal, Peter Bursch'la Birlikte) Yay.
Karl Adamek, Bonn 1989, 120 s. Notal, Resimli ve Müzik Kasetli

Dr. Ali Osman ÖZTÜRK

Sayısı gittikçe artan yabancı işçi çocukları ve gençleri dolayısıyla yeni sorunlarla karşı karşıya bulunan eğitim çalışmalarına ve böylece yabancılarla Almanlar arasındaki anlayışa ve dayanışmaya katkıda bulunmak amacıyla yayımlanan bu kitap, yayıncısının ifadesine göre, Ruhr Kültür Kooperatifi'nce, Dortmund Kültür Dairesi'nce ve Milletlerarası Gençlik ve Buluşma Merkezi'nce («Das Internationale Jugend-und Begegnungs-zentrum Kiebitz; Duisburg») desteklenen bir projenin ilk cildini oluşturmaktadır. Bu proje, içinde Doğu'dan ve Batı'dan olmak üzere her Avrupa ülkesinden bir kaç şarkı-türküye yer verilerek söylenebilecek bir şekilde komşu dillere çevrileceği bir 'Avrupa Şarkılar atlası' fikrinin bir ürünüdür (bkz. s. 6).

Yayıncılar böylece, Cesar Bresgen (Europäische Liebeslieder aus acht Jahrhunderten. Hrsg. von Michael Korth, München 1978) ve Veronika Hinkelbein (Südeuropäische Volkslieder, 72 Lieder und Hintergrundinformationen aus Griechenland, Italien, Jugoslawien, Portugal, Spanien und der Türkei, Freiburg 1986) tarafından açılan yolda, altışar Türk ve Alman şarkı/türküsünü ele alarak bir adım daha ileri gitmektedirler. Şarkıların seçiminde geniş bir türkü anlayışı (çıyrılan herşey; bkz. s. 7) ve sadelik, her iki taraf için de söylenebilirlik, tercüme edilebilirlik, oynanabilirlik ve enstrumental olarak da çalınabilirlik gibi kriterler rol oynamış ve açıklayıcı notalara yer verilmiştir. Her şarkıyı, muhteva, yayılma sahası, söyleme ve çalma tekniği (gitar ve bağlama için) ile ilgili bilgiler takip etmektedir. Kitapta, Sabri Uysal ve Peter

Bursch tarafından hazırlanan gitar ve bağlama çalma tekniğinden başka, I. Merkt'in okul ve eğitim çalışmaları için hazırladığı pratik bilgiler de mevcuttur. Sabri Uysal son bölümde Türk halk müziği, kaynakları, ve gelişmesi, Türkiye'deki türkü geleneği ve nihayet Almanya'daki Türk müziği hakkında bilgi vermektedir.

Bu projenin başarısı bilhassa metinlerin, kompozisyonun esasını bozmadan müziğiyle birlikte söylenebilecek şekilde tercümesinde yatmaktadır, ki kitap ayrıca kendi çapında orijinal-sanatsal bir seviyeye sahiptir. Son bölümün tercümesinde, Alman okuyucuyu yanıltabilecek bazı deyimler göze batmaktadır; söz gelimi «türkü yapmak» yerine «türkü yazmak», «âşık» karşılığı olarak «Bänkelsänger» (destan satıcısı) gibi.

I. Merkt'in, «Katibim» türküsünün Türk kökenli oluşundan şüphe etmesi dikkate şayandır: Gerçi bu şüphe sadece melodi yönüyle ilgilidir, ama muhtevanın da Alman türküsü «Der hübsche Schreiber» (Güzel Kâtip) (bkz. Erk, L.-Böhme, F.M., Deutscher Liederhort, 3 Bde., Leipzig 1893-94 (Neudruck: Hildesheim und Wiesbaden 1963), Nr. 128) ile paralellik arz etmesi dolayısıyla türküyü bu açıdan yeniden incelemek ilginç olabilir.

«Moorsoldaten» ve «Sacco und Vanzetti» şarkılarıyla ilgili iki dökümanter hikaye, projenin gerçekleştirilmesini belgeleyen fotoğraflar ve soyut resimler, şarkıcı ve müzisyenlerin işbirliği ve dayanışmasından sıcak görüntüler vermektedir. İlgilenenlere ve de aşına-yabancı müzik kültüründen tatmak isteyen herkese bu başarılı çalışma tavsiyeye layıktır.